

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาทางด้านวิชาการในยุคปัญญาประดิษฐ์ Developing the Academic Competency of School Administrators in the Era of Artificial Intelligence

ปวีณา เสือเขียว

โรงเรียนบ้านหนองเตียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

บทคัดย่อ

การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถือเป็นเรื่องสำคัญในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการการศึกษา โดยบทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านวิชาการที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุค AI เนื้อหาของบทความได้อธิบายถึงบทบาทใหม่ของผู้บริหารในยุค AI ที่ต้องมีความสามารถในการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการตัดสินใจ รวมถึงความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการพัฒนาครู นักเรียน รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวทางการพัฒนาผู้บริหารในบทความนี้จะเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและ AI literacy การสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำและการสื่อสารที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ในเครือข่ายผู้บริหารมืออาชีพ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนาศักยภาพ, ปัญญาประดิษฐ์, การบริหารด้านวิชาการ, การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

The development of the potential of school administrators in the era of Artificial Intelligence (AI) is crucial in the digital age where technology plays an essential role in driving educational processes and academic management. This article aims to explore strategies and approaches for enhancing the academic potential of school administrators, enabling them to adapt to the changes brought by AI. The content explains the new roles of school leaders in the AI era, emphasizing the ability to use data and technology for decision-making, integrate AI into teaching and learning processes, and foster continuous professional development for teachers and students. The article also highlights the need for developing

digital skills and AI literacy, enhancing leadership skills, and promoting communication strategies suited to the digital era. Additionally, it advocates for fostering lifelong learning and professional networks for administrators.

Keywords: School administrators, Competency development, Artificial Intelligence, Academic leadership, Lifelong learning

บทนำ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา, ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไปในทิศทางใหม่ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทางวิชาการของสถานศึกษา เทคโนโลยี AI สามารถช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการเรียนรู้ และการเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้กับนักเรียนและครูผู้สอน การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในกระบวนการเรียนรู้ได้กลายเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในโลกของเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูงในยุค AI จึงจำเป็นต้องมีทักษะในหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารวิชาการที่ต้องมีการนำ AI มาใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาที่สามารถใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ นอกจากนี้ทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือทักษะในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่การปรับตัวและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ทั้งครูและนักเรียน เพื่อให้ทุกคนสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จาก AI ได้สูงสุด บทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาทางด้านวิชาการในยุค AI โดยเน้นที่การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การเสริมสร้างความรู้ด้าน AI และดิจิทัล (Digital Literacy), การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ, การพัฒนาภาวะผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร, การสนับสนุนการพัฒนาครู และการเตรียมพร้อมนักเรียนให้มีทักษะในการใช้ AI ในการเรียนรู้และชีวิตประจำวัน การศึกษานี้จึงไม่เพียงแต่เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา แต่ยังเสนอกลยุทธ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยอ้างอิงจากการศึกษาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาบุคลากรในองค์กรและสร้างโอกาสในการยกระดับการศึกษาของสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสังคมที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์อย่างเต็มตัว การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถพัฒนาศักยภาพของ

ตนเองและองค์กรได้ ต้องอาศัยการปรับตัวอย่างรวดเร็วและมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต ดังนั้นบทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุค AI และนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยใหม่นี้

ในบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้นำหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารด้านวิชาการในยุคปัญญาประดิษฐ์จึงไม่ใช่เพียงแค่การบริหารจัดการแบบเดิม แต่ต้องอาศัยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ และการกำกับติดตามกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและทันสมัย ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านดิจิทัลเพื่อสามารถวางกลยุทธ์ทางวิชาการได้อย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ AI ยังสามารถช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงประสิทธิภาพการสอนของครู เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น การบริหารด้านวิชาการในยุค AI ก็ยังคงมีความท้าทายที่ต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นความห่างทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาต่าง ๆ ความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร ความเสี่ยงด้านจริยธรรมข้อมูล และความจำเป็นในการออกแบบระบบการเรียนรู้ที่ยังคงคำนึงถึงมนุษยธรรมและการพัฒนาทักษะที่ไม่สามารถถูกแทนที่ได้ด้วยเครื่องจักร

ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา (Educational Leadership Capacity) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการใช้ทักษะ ความรู้ และทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับสถานศึกษา ทั้งในด้านการจัดการการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการองค์กร โดยศักยภาพของผู้บริหารไม่ได้หมายถึงแค่ทักษะด้านการจัดการทั่วไปเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) และการนำพาองค์กรผ่านการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่มีความท้าทาย โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังก้าวหน้ามากขึ้น ในยุคดิจิทัลนี้ ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และสามารถพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของครูและนักเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับยุคสมัย นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องมีทักษะในการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในองค์กร เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนานวัตกรรมในการศึกษา ศักยภาพที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ได้แก่

ทักษะในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูล ผู้บริหารต้องสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ และการบริหารจัดการข้อมูลการศึกษา ภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องสามารถนำพาสถานศึกษาผ่านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยการสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่เหมาะสม การพัฒนาครูและนักเรียน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต: ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของทุกคนในองค์กร ทักษะในการสร้างความร่วมมือ: การสร้างความร่วมมือภายในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาองค์กร การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรการศึกษามีความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในยุค AI และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางและวัฒนธรรมขององค์กรการศึกษา ในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารจึงต้องครอบคลุมทั้งมิติความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน

แนวคิดสมรรถนะ (Competency-Based Approach) แนวคิดการพัฒนาตามสมรรถนะ เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงการบริหาร เพราะเน้นการพัฒนาผู้บริหารตามองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attitudes) ที่สามารถวัดและประเมินผลได้ ตัวอย่างเช่น สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การคิดเชิงกลยุทธ์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และทักษะการสื่อสาร สมรรถนะเหล่านี้ถูกประมวลไว้ในกรอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2562) ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการอบรม การคัดเลือก และการประเมินผลผู้บริหารในระบบราชการไทยอย่างเป็นระบบ

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องตระหนักว่าความรู้และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเรียนรู้จึงไม่จำกัดเฉพาะช่วงเวลาการศึกษาในระบบ แต่ต้องต่อเนื่องตลอดชีวิต แนวคิดนี้ได้รับการส่งเสริมจาก UNESCO (2015) ที่เน้นการเรียนรู้ใน 4 เสาหลัก ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (learning to know) การเรียนรู้เพื่อทำ (learning to do) การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (learning to live together) และการเรียนรู้เพื่อเป็น (learning to be) ผู้บริหารที่ยึดมั่นในแนวคิดนี้จะสามารถพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยี และด้านจิตวิทยาในการบริหารคน ซึ่งจะช่วยให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในยุค AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช่เพียงการเพิ่มพูนความรู้หรือทักษะเฉพาะด้าน แต่เป็นกระบวนการบูรณาการทั้งแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการนำพาองค์กรการศึกษาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัญญาประดิษฐ์ ผู้บริหารต้องมีสมรรถนะครบด้าน มีภาวะผู้นำที่พร้อมเปลี่ยนแปลง และไม่หยุดเรียนรู้ เพื่อรับมือกับอนาคตของการศึกษาที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งในยุคปัจจุบันที่การศึกษาเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมีความซับซ้อนในทุกด้าน ทั้งในเรื่องของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาทักษะของนักเรียน โดยเฉพาะในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นในหลายด้าน เพื่อให้ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการและนำพาสถานศึกษาให้สามารถปรับตัวและเติบโตในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ไม่ใช่แค่การพัฒนาทักษะการบริหารและการจัดการทั่วไปเท่านั้น แต่ยังต้องเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน การเข้าใจและนำแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สามารถประยุกต์ใช้กับโลกแห่งอนาคตและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาในสถานศึกษามีคุณภาพที่สูงขึ้นและสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีในด้านการเรียนรู้ของนักเรียน

หนึ่งในแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาคือการเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการใช้ระบบการจัดการการเรียนการสอน (LMS) ที่สามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการใช้ข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้อุปกรณ์ในการตัดสินใจไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความแม่นยำในการบริหารงาน แต่ยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและครูได้อย่างทันท่วงที

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำในการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ก็เป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญของผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ผู้นำที่ดีในยุคนี้ต้องสามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา และสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ แม้ในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนหรือการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่รวดเร็ว ผู้นำที่ดีจะต้องมีความสามารถ

ในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงานในองค์กรและสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามความจำเป็นเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายในระยะยาว

การพัฒนาผู้บริหารยังต้องรวมถึงการเสริมสร้างทักษะในการพัฒนาผู้เรียนและครูให้มีคุณภาพ ที่สำคัญคือการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ทักษะทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้บริหารในด้านนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาครูและนักเรียนในรูปแบบที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจรวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา และการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการทำงานร่วมกันในโลกที่มีการเชื่อมต่อทางดิจิทัล

อีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารคือการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการศึกษา และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเช่นกัน การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวได้ดีในระยะยาว และช่วยให้นักเรียนและครูมีทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

AI กับการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วนของสังคม ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมศักยภาพในการบริหารจัดการ การศึกษา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาไปสู่ความสำเร็จในยุคใหม่ การนำ AI มาใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ของการบริหารและการพัฒนาองค์กรไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลที่แม่นยำและทันสมัย

AI กับการบริหารจัดการข้อมูลการศึกษา การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการข้อมูล การศึกษาในสถานศึกษาเป็นหนึ่งในงานที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษา โดย AI สามารถช่วยในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความหลากหลาย เช่น ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน, การประเมินผลการสอนของครู, หรือแม้กระทั่งข้อมูลจากระบบการจัดการการเรียนการสอน (Learning Management System - LMS) โดย AI สามารถประมวลผลข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เช่น การปรับปรุงหลักสูตร, การวางแผนการพัฒนาครู, หรือการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

AI กับการพัฒนาผู้บริหารในด้านภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารการศึกษา ในยุคที่ AI เข้ามามีบทบาท ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในด้านนี้ โดยเฉพาะในการนำพาสถานศึกษาให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ การพัฒนาผู้บริหารในด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับ

การใช้เทคโนโลยี AI จึงเป็นสิ่งสำคัญ สามารถช่วยในการฝึกฝนทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ เช่น การใช้ AI ในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือวิธีการบริหารงานต่าง ๆ ด้วยการใช้ข้อมูลที่มีความหลากหลายและแม่นยำ ในขณะเดียวกัน, ผู้บริหารยังสามารถใช้ AI ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในองค์กร โดย AI สามารถช่วยวิเคราะห์การตอบสนองและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจลักษณะการทำงานของทีมงานและสามารถปรับกลยุทธ์การบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Leithwood et al., 2006)

AI กับการพัฒนาครูและนักเรียน การพัฒนาครูและนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท, การใช้ AI จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถออกแบบโปรแกรมการพัฒนาอาชีพสำหรับครูและโปรแกรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ AI สามารถนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาอาชีพของครู โดยการนำเสนอเนื้อหาการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังสามารถใช้ในการประเมินผลการสอนและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในระยะยาว (Hattie, 2009) ส่วนในด้านนักเรียน, AI สามารถนำมาใช้ในการปรับแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เช่น ระบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามความต้องการของนักเรียน (adaptive learning) ที่สามารถประเมินผลและปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ตามความต้องการของนักเรียนได้แบบเรียลไทม์ (Siemens, 2005)

สรุป

การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาทางด้านวิชาการในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นประเด็นสำคัญที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันกับบริบทของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก AI ไม่เพียงเป็นเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเรียนรู้ แต่ยังเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาให้ต้องมีความสามารถในการใช้ข้อมูล ประยุกต์นวัตกรรม และวิเคราะห์แนวโน้มเพื่อการตัดสินใจทางวิชาการอย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และการส่งเสริมครูให้เป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับนักเรียนในโลกดิจิทัล ศักยภาพดังกล่าวสามารถพัฒนาได้ผ่านแนวคิดที่สำคัญ เช่น แนวคิดสมรรถนะ (Competency-Based Development) ที่มุ่งพัฒนาทักษะเฉพาะด้านอย่างเป็นระบบ, แนวคิดภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารเป็นผู้นำแห่งการ

เปลี่ยนแปลง และ แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่ตอกย้ำความสำคัญของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ในฐานะเครื่องมือสำคัญสำหรับการบริหารงานวิชาการ เช่น การใช้ AI ในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ไปจนถึงการสนับสนุนระบบ LMS (Learning Management System) ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และตรงตามศักยภาพของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.
- Chiang, F. K., & Sum, K. W. (2019). **Artificial intelligence in education: Challenges and opportunities for sustainable development**. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1–14.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a Culture of Change*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2006). **Seven strong claims about successful school leadership**. *School Leadership and Management*, 28(1), 27–42.
<https://doi.org/10.1080/13632430701800060>
- Lee, D. H., & Yoon, S. N. (2021). **Application of Artificial Intelligence-Based Technologies in the Healthcare Industry: Opportunities and Challenges**. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), 271.
<https://doi.org/10.3390/ijerph18010271>
- Nilsson, N. J. (2010). *The Quest for Artificial Intelligence: A History of Ideas and Achievements*. Cambridge University Press.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Models for superior performance*. New York: John Wiley & Sons.
- UNESCO. (2021). *AI and Education: Guidance for Policy-makers*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org>
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). **ปัญญาประดิษฐ์คืออะไร**. สืบค้นจาก <https://www.mdcs.go.th/>

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม & กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). **แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565–2570)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)
- จุฬามาศ อินทรโชติ. (2564). "การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในยุค AI." *วารสารการบริหารการศึกษา*, 17(1), 12-21.
- ยุวเรศมคฺฐ์ สิทธิชาญบัญชา. (2564). **ปัญญาประดิษฐ์กับการเปลี่ยนแปลงในแวดวงการศึกษา**. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 17(2), 112-125.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2563). **การพัฒนาภาวะผู้นำทางคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา**. สืบค้นจาก <https://www.moralcenter.or.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). "ความหมายของปัญญาประดิษฐ์". กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **แนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารเพื่อรับมือกับ AI**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **รายงานการศึกษาแนวโน้มอนาคตประเทศไทยด้านการศึกษา**. พ.ศ. 2573. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมชาย สายชมภู. (2563). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.